

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, доцента, доцента кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету Миргород Валерії Валеріївни на дисертацію Воловика Сергія Володимировича «Адміністративно-правові засади діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні», яка подана на захист до разової спеціалізованої вченої ради у Сумському державному університеті, на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Грунтовний аналіз дослідження Воловика Сергія Володимировича «Адміністративно-правові засади діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні», яке представлено для захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право дає підстави стверджувати, що воно є актуальним, належним чином науково обґрунтованим, мета та завдання дослідження сформовані на належному рівні, а висновки відповідають завданням, сформульованих у вступі дисертації.

Актуальність обраної теми дисертації. Актуальність дослідження адміністративно-правових засад діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні зумовлена значущістю інтелектуальної власності у сучасному глобалізованому світі. Уміння захищати права на результати інтелектуальної діяльності є важливим чинником економічного розвитку держави, її конкурентоспроможності на міжнародній арені та залучення іноземних інвестицій. В умовах інтенсивного розвитку інформаційного суспільства та цифровізації зростає роль спеціалізованих інституцій, які забезпечують оперативний і професійний захист прав інтелектуальної власності.

Україна, як держава, що прагне інтегруватися у світову спільноту, зокрема через виконання міжнародних зобов'язань у межах Угоди про асоціацію з Європейським Союзом та членства у Світовій організації торгівлі, повинна

створити ефективну систему охорони прав інтелектуальної власності. Заснування спеціалізованого ІР-суду відповідає не лише національним, а й міжнародним вимогам до забезпечення прозорості та дієвості судових механізмів у цій сфері.

На сьогодні в Україні існують суттєві проблеми в захисті прав інтелектуальної власності, зокрема недостатня спеціалізація суддів, тривалість судових процесів та відсутність єдиної судової практики. Ці проблеми негативно впливають на інвестиційний клімат, знижують рівень довіри до судової системи та створюють додаткові бар'єри для розвитку інноваційного сектору економіки. У цьому контексті ІР-суд має стати не лише механізмом захисту порушених прав, але й ключовим елементом реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності. Таким чином, дослідження адміністративно-правових засад діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні є не лише науково значущим, але й практично необхідним.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація відповідає положенням Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII; Стратегії реформування державного управління України на 2022—2025 роки, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21 липня 2021 р. № 831-р; Концепції реформування державної системи правової охорони інтелектуальної власності в Україні, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 червня 2016 р. № 402-р; Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021—2023 роки, схваленої Указом Президента України від 11 червня 2021 р. № 231/2021; Цілям сталого розвитку України на період до 2030 року, схваленим Указом Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722/2019; Рішенню Вищої кваліфікаційної комісії суддів України «Про оголошення конкурсу на зайняття вакантних посад суддів Вищого суду з питань інтелектуальної власності» № 98/зп-17 від 30.09.2017 р.; Пріоритетним напрямком розвитку правової науки на 2016—2020 роки, затвердженим Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 03.03.2016 р., а також виконана в межах науково-дослідної теми Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету «Концептуальні засади реформування

системи правоохоронних органів в сучасних умовах трансформації нагляду і контролю щодо забезпечення економічної безпеки України» (номер державної реєстрації 0122U000779).

Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях. Основні положення та висновки, що викладені у дисертації в цілому є досить обґрунтованими і містять нові положення відносно проблемних аспектів адміністративно-правових засад діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Дисертаційна робота виконана на високому науковому рівні. Методологічна основа дисертаційного дослідження базується на поєднанні загальнонаукових і спеціальних методів, що дозволило всебічно проаналізувати правові явища, пов'язані з діяльністю ІР-суду в Україні. Використання діалектичного методу надало можливість розкрити сутність ключових категорій, таких як державна політика у сфері інтелектуальної власності, компетенція та принципи діяльності ІР-суду, що стало підґрунтям для визначення його адміністративно-правового статусу.

Історико-правовий метод допоміг простежити еволюцію державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні та визначити передумови створення ІР-суду як спеціалізованої інституції. Цей підхід дозволив врахувати історичний контекст і специфіку розвитку правової системи у цій галузі. Застосування функціонального підходу сприяло ідентифікації ролі ІР-суду у системі суб'єктів державної політики, акцентуючи увагу на його взаємозв'язках із іншими інституціями.

Системний підхід забезпечив інтегральне розуміння правових засад діяльності ІР-суду, зокрема його місця в адміністративному законодавстві, а логіко-юридичний метод дозволив чітко сформулювати базові дефініції та структурувати основні положення дисертації. Методи аналізу й синтезу стали основою для узагальнення національного та зарубіжного досвіду організації

діяльності спеціалізованих судів, а порівняльний підхід дозволив провести глибокий аналіз нормативно-правових актів різних країн.

Застосування методів правового прогнозування дало можливість обґрунтувати напрями вдосконалення законодавства, що регламентує діяльність ІР-суду. Комплексність методологічного підходу забезпечила глибину й обґрунтованість отриманих висновків і рекомендацій, зробивши дослідження актуальним та важливим для розвитку адміністративного права й удосконалення судової системи України.

Наукова новизна дисертаційного дослідження визначається тим, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень адміністративно-правових засад діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні. Автором запропоновано низку положень, висновків, пропозицій і рекомендацій, що відображають особистий внесок здобувача у висвітлення досліджуваної проблеми. Основні положення та висновки дослідження, сформульовані в дисертації, відображено в десяти наукових публікаціях, серед яких п'ять статей у журналах, що входять до переліку наукових фахових видань із юридичних наук, одна стаття в іноземному науковому періодичному виданні (Словацька Республіка), а також чотири тези доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що викладені в роботі висновки й пропозиції можуть бути використані в:

- науково-дослідній сфері – як основа для подальших наукових досліджень і вирішення теоретико-правових питань, пов'язаних з удосконаленням адміністративно-правових засад діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні (акт впровадження Сумського державного університету);

- навчальному процесі – під час підготовки та проведення лекцій, семінарських і практичних занять зі студентами з дисциплін «Адміністративне право», «Судові, правоохоронні органи та органи юстиції України»;

- практичній діяльності – при здійсненні правосуддя у сфері інтелектуальної власності (акт впровадження Господарського суду Сумської

області та довідка про впровадження Територіального управління Державної судової адміністрації України в Сумській області).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Представлені до рецензування дисертація та анотація відповідають вимогам визначених постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 р. № 40. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, що об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 243 сторінки. Список використаних джерел містить 437 найменувань, розміщених на 46 сторінках, 4 додатки викладено на 7 сторінках.

У анотації подано найважливіші результати дослідження та представлено їх новизну. Анотація викладена українською та англійською мовами, що відповідає вимогам чинного законодавства України щодо оформлення дисертації.

Вступ містить всі складові, рекомендовані чинним законодавством України, зокрема: обґрунтування актуальності проблеми дисертації; зазначення зв'язку роботи з науковими програмами, темами; формулювання мети, завдань дослідження; визначення об'єкту, предмету та методів дослідження; визначення науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації та нормативну базу наукового дослідження; окреслення практичного значення висновків та положень дисертації; перелік наукових конференцій, де були апробовані основні положення роботи; надання відомостей щодо публікацій дисертанта за матеріалами дисертації.

Структура роботи включає три основні розділи, кожен з яких розкриває різні аспекти цього питання, від теоретичних основ до практичних рекомендацій щодо адміністративно-правових засад діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні.

Дисертація досліджує адміністративно-правові аспекти діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні. Вона структурована таким чином, щоб послідовно розкрити основні питання загальної характеристики діяльності ІР-суду, його адміністративно-правового статусу та перспектив удосконалення. Основна увага приділяється

визначенню місця суду у системі реалізації державної політики та аналізу його нормативно-правового регулювання.

Перший розділ зосереджений на загальній характеристиці діяльності ІР-суду. У ньому аналізується державна політика у сфері інтелектуальної власності як об'єкт адміністративно-правового регулювання. Розглядаються основні цілі, завдання та проблеми цієї політики, а також місце ІР-суду серед інших суб'єктів, які беруть участь у її реалізації. Значна увага приділена правовим засадам діяльності суду, зокрема нормам адміністративного законодавства, які формують його правовий статус.

Другий розділ присвячений адміністративно-правовому статусу ІР-суду. У ньому розглядається мета створення суду, його основні функції та принципи діяльності. Окремо аналізується компетенція суду у справах, що стосуються інтелектуальної власності, а також юридичні гарантії, які забезпечують ефективність його роботи. Розділ висвітлює ключові аспекти правового забезпечення діяльності суду, акцентуючи увагу на необхідності нормативного врегулювання його незалежності та підзвітності.

Третій розділ зосереджений на шляхах удосконалення діяльності ІР-суду. У ньому аналізується зарубіжний досвід організації судів з питань інтелектуальної власності, який може бути використаний в Україні. Пропонуються напрями вдосконалення національного законодавства, зокрема у частині забезпечення ефективності та прозорості функціонування суду. Особлива увага приділена розробці рекомендацій для гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами.

Завершує дисертацію розділ висновків, у якому узагальнюються результати дослідження, пропонуються практичні рекомендації для вдосконалення адміністративно-правового регулювання діяльності ІР-суду та формулюються перспективи подальших наукових досліджень у цій сфері.

Усі запозичення в роботі оформлені відповідно до вимог законодавства України з чітким посиланням на першоджерело. Плагіат в роботі відсутній, а всі запозичення, виявлені в роботі, оформлені коректно і не мають ознак плагіату.

Коефіцієнти подібності визначені в протоколів перевірки роботи в межах дозволених норм.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації. Принципових недоліків у дисертації Воловика Сергія «Адміністративно-правові засади діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні», під час рецензування мною не виявлено, але є ряд зауваження:

1. Дисертація могла б більше акцентувати увагу на причинах затримки у впровадженні ІР-суду в реальне життя. Наприклад, варто було б проаналізувати адміністративні, економічні, або політичні перешкоди, які впливають на запуск суду, та запропонувати практичні рекомендації щодо їх усунення.

2. Аналіз законодавчих норм, які регулюють діяльність ІР-суду, міг би бути більш ґрунтовним. Зокрема, дисертація могла б включати оцінку потенційних прогалин у законодавстві, які можуть перешкоджати ефективній роботі суду після його запуску.

3. Зважаючи на потенційно значний вплив функціонування ІР-суду на економіку, дослідження могло б включати оцінку того, як створення такого суду може сприяти підвищенню рівня захисту прав інтелектуальної власності, покращенню інвестиційного клімату та стимулюванню інновацій в Україні.

Вказані зауваження не є принциповими, тому не знижують наукової цінності дослідження та його практичне значення.

Вважаю за доцільне для дискусії поставити наступні запитання:

1. Який із проаналізованих Вами зарубіжних прикладів організації ІР-суду є найбільш релевантним для адаптації в українських умовах, і чому?

2. Чи враховує Ваше дослідження потенційні ризики дублювання функцій ІР-суду з іншими судовими чи адміністративними органами? Якщо так, як ці ризики можна мінімізувати?

3. Які практичні кроки Ви б запропонували для прискорення запуску та ефективного функціонування ІР-суду в Україні?

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. Воловика Сергія Володимировича «Адміністративно-правові засади діяльності ІР-суду як суб'єкта реалізації державної політики у сфері інтелектуальної власності в Україні» є завершеним дослідженням та за науковою новизною, актуальністю, теоретичною і практичною цінністю відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44).

РЕЦЕНЗЕНТ:

доцент кафедри адміністративного, господарського
права та фінансово-економічної безпеки
Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету,
доктор юридичних наук, доцент

Валерія МИРГОРОД

